

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 267/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duřu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených spoločnosťou URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 6/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. marca 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 6/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľky tiež navrhujú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal im finančné zadosťučinenie každej v sume 4 770 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou na okresnom súde 26. februára 2019 sa sťažovateľky domáhali náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej poskytnutím zdravotnej starostlivosti *non lege artis*. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom 5. októbra 2022 (žalobu sťažovateľiek zamietol a žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania), no proti tomuto rozsudku podali sťažovateľky 4. novembra 2022 odvolanie, preto vec nie je stále právoplatne ukončená.

V čase podania ústavnej sťažnosti bola vec stále na okresnom súde. Ústavný súd dožiadanim na okresnom súde zistil, že súdny spis bol odvolaciemu súdu predložený 15. februára 2023.

3. Ústavný súd podotýka, že sťažovateľky podali ústavnú sťažnosť proti rovnakému napadnutému postupu okresného súdu aj 26. septembra 2022, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. II. ÚS 510/2022-27 z 9. novembra 2022 tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Sťažovateľky vo svojej ústavnej sťažnosti namietali celkovú dĺžku napadnutého súdneho konania, ktorá v čase podania ústavnej sťažnosti trvala štyri roky a jeden mesiac, pričom do meritórneho neprávoplatného rozhodnutia okresného súdu uplynuli tri roky a sedem mesiacov. Hoci sťažovateľky uznali zložitost' sporu, zastávali tiež názor, že okresný súd nepostupoval efektívne, aby sa s touto faktickou zložitost'ou vysporiadal. Podľa sťažovateľiek im samotným nie je možno pripočítať žiadnu účasť na neprimeranej dĺžke konania. Samotný postup okresného súdu ale sťažovateľky napádali pri viacerých príležitostiach. Sťažovateľky v prvom rade poukázali na dĺžku rozhodovania o svojom návrhu na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, o ktorom bolo rozhodnuté až po jednom mesiaci a dvoch dňoch, odkedy požiadali o oslobodenie od súdneho poplatku. Podobne o ich návrhu na zabezpečenie dôkazov rozhodol (zamietol ho, pozn.) súd až po jednom mesiaci a jedenástich dňoch od priznania oslobodenia od súdnych poplatkov. Sťažovateľky ďalej namietali, že prvé pojednávanie sa uskutočnilo až po deviatich mesiacoch od podania žaloby. V napadnutom konaní sa uskutočnilo celkovo sedem pojednávaní, na ktorých bolo vykonávané dokazovanie. V štyroch prípadoch boli tieto pojednávania odročené s cieľom vypočítať ďalších svedkov, v dvoch prípadoch boli odročené s cieľom doplnenia dokazovania znalcom a v jednom prípade s cieľom vyhlásenia rozsudku po skončení rozsiahleho dokazovania. Podľa sťažovateľiek počet týchto pojednávaní, ako aj ich výsledok svedčia o neefektívnej a nesústreďenej činnosti okresného súdu. Napokon sťažovateľky poukázali aj na skutočnosť, že ani pandémie a pandemické opatrenia nezbavujú okresný súd zodpovednosti za neprimeranú dĺžku konania.

5. Na základe už uvedených skutočností sťažovateľky uzavreli, že v napadnutom konaní pred okresným súdom došlo a stále dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov.

6. Každá zo sťažovateľiek si zároveň uplatnila náhradu finančného zadosťučinenia vo výške 4 770 eur. Sťažovateľky túto sumu podopreli pomerne zložitým vzorcom, keď uviedli, že za prvé dva roky trvania konania si uplatnili finančné zadosťučinenie vo výške 300 eur až 400 eur za rok, pričom za nasledujúce časové obdobie po prvých dvoch rokoch si uplatnili sumu 700 až 930 eur za rok. Výslednú sumu navýšili o 50 % z dôvodu zachovania vzťahu primeranosti medzi utrpenou ujmom a poskytnutým odškodnením, o 20 % z dôvodu, že na prieťahoch nemali žiadne zavinenie, a ďalších 20 % z dôvodu, že prieťahy vznikli z dôvodu nečinnosti okresného súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či napadnutým postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov, resp. ich práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Vzhľadom na už uvedené mohol ústavný súd preskúmať namietané porušenie všetkých označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) spoločne.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Ústavný súd vo svojej judikatúre súvisiacej s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov opakovane konštatuje, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prieťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

11. K celkovej dĺžke napadnutého súdneho konania ústavný súd poukazuje na svoje predošlé rozhodnutie (č. k. II. ÚS 510/2022-27 z 9. novembra 2022), v ktorom poukázal najmä na faktickú zložitosť predmetnej veci. Samotnou žalobou (spísanou na 29 stranách s viac ako 35 prílohami) sa sťažovateľky domáhali určenia viacerých nárokov (viac ako 10 petitov a návrh na zabezpečenie dôkazov). Okresný súd následne na základe návrhu sťažovateľiek na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov uznesením zo 17. apríla 2019 rozhodol o priznaní tohto oslobodenia. Uznesením z 28. mája 2019 zamietol návrh sťažovateľiek na zabezpečenie dôkazov. Dňa 5. novembra 2019 po vykonaní predbežného prejednania sporu nariadil prvé pojednávanie na 3. december 2019. Vo veci bolo vykonaných celkovo 7 pojednávaní. Zo zápisníc z pojednávaní je zrejmé, že v danej veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie. V štyroch prípadoch boli tieto pojednávania odročené s cieľom vypočuť ďalších svedkov (väčšina navrhnutých sťažovateľkami, pozn.), v dvoch prípadoch (1. júna 2021 a 26. apríla 2022) boli odročené s cieľom doplnenia dokazovania znalcom a v jednom prípade (5. septembra 2022) s cieľom vyhlásenia rozsudku po skončení dokazovania. Skutkový stav veci si vyžiadaval aj vykonanie dokazovania znalcom z odvetvia rádiológie a rádiodiagnostiky, pričom v priebehu napadnutého konania boli zohľadňované aj skutočnosti vypracované znaleckým ústavom v predchádzajúcom správnom konaní. V napadnutom konaní boli aj v troch prípadoch odročené predtým nariadené pojednávania (na termíny 16. marec 2020,

25. január 2021 a 23. marec 2021) na neurčito, avšak z dôvodu pandemických opatrení. V jednom prípade bolo pojednávanie nariadené na 9. november 2020 odročené na iný termín na základe žiadosti ich právneho zástupcu z dôvodu kolízie s termínmi iných pojednávanií na iných súdoch (najbližšie pojednávanie sa z dôvodu pandemických opatrení vykonalo až 1. júna 2021, pozn.). Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní ústavný súd zistil, že okresný súd konal vo veci sťažovateľiek v zásade plynulo. Obdobia, keď okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon, spadajú do všeobecne známeho obdobia prijatých opatrení súvisiacich so šírením ochorenia COVID-19. Aj v posudzovanom prípade bola plynulosť konania v časti rokov 2020 a 2021 ovplyvnená v dôsledku prijímaných opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 a túto objektívnu skutočnosť ústavný súd zohľadnil. Ústavný súd už viackrát uviedol, že v priebehu takmer celého roku 2020, ako aj relevantnej časti roku 2021 všeobecné súdy objektívne danej situácii prispôbovali svoju činnosť, keď vykonávali pojednávania len v neodkladných veciach, čo však nie je prípad žaloby podanej sťažovateľkami. Pretože v prípade napadnutého konania nebolo možné rozhodnúť bez nariadenia a uskutočnenia pojednávania, ústavný súd pri posudzovaní celkovej doby trvania napadnutého konania prihliadal aj na tieto objektívne okolnosti sťažujúce uskutočnenie pojednávania v danej veci (napr. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 126/2021, II. ÚS 135/2021, II. ÚS 179/2021). Napokon ústavný súd vo svojom predošlom rozhodnutí poukázal aj na rozsah rozsudku okresného súdu z 5. októbra 2022 (má 57 strán, pozn.), čo tiež svedčí o faktickej zložitosti veci.

12. Čo sa týka postupu okresného súdu po vydaní už uvedeného uznesenia ústavného súdu, ústavný súd ustálil, že 15. februára 2023 (viac ako mesiac pred podaním ústavnej sťažnosti, pozn.) bol súdny spis s odvolaním predložený odvolaciemu súdu. Postup okresného súdu pred predložením veci odvolaciemu súdu bol prakticky vybavený v rámci troch mesiacov čo je adekvátny časový rámec, ktorý podľa ústavného súdu nemôže byť základom na potenciálne porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

13. Je síce pravda, že celková dĺžka napadnutého súdneho konania presiahla už štyri roky, ale sťažovateľky nedokázali ani vo svojej novej ústavnej sťažnosti identifikovať v nasledujúcom časovom období konkrétnu okolnosť, ktorá by mala predstavovať nečinnosť alebo neefektívny postup okresného súdu. Ústavný súd podotýka, že časové obdobia, v ktorých rozhodol okresný súd o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, resp. o zamietnutí ich návrhu na zabezpečenie dôkazov (približne jeden mesiac), sú primerané a žiadnym spôsobom nesvedčia o neefektívnej alebo nesústreďenej činnosti. Rovnaký záver platí aj o čase, v ktorom bolo nariadené prvé pojednávanie, resp. o počte samotných pojednávanií a dôvodov na ich odročenie. Tieto okolnosti boli dané objektívnou zložitou prejednávanej veci. Ústavný súd musel konštatovať, že sťažovateľkami namietaný postup okresného súdu nedosahuje ani po podaní ich druhej ústavnej sťažnosti (necelých päť mesiacov po vydaní predošlého rozhodnutia ústavného súdu, pozn.) ústavnoprávny rozmer, a preto nemožno reálne predpokladať, aby po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bol prijatý záver o porušení obsahu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

14. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a okolností danej veci teda ústavný súd znovu dospel k záveru, že v tomto prípade nemohol konštatovať na strane okresného súdu také nedostatky, na základe ktorých by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť

porušenie sťažovateľkami označených práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľiek pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

15. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľiek, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

16. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik priesťahov (napr. po zrušení rozsudku okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie), toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľkám, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť. Zároveň ale ústavný súd zdôrazňuje, že takáto nová ústavná sťažnosť by mala byť zo strany sťažovateľiek relevantným spôsobom odôvodnená vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam v napadnutom konaní, ktoré by predstavovali nečinnosť, prípadne neefektívnu činnosť konajúceho súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu